

1928 йил 11 декабрдан нашр этилмоқда.

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

ЧОРШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Ислом КАРИМОВ:

ШУ АЗИЗ ВАТАН – БАРЧАМИЗНИКИ

Ислом Каримовнинг муқобиллик ҳолида ўтган умум-халқ сайловида Ўзбекистон Республикаси Президентини этиб сайланганига уч йил тўлди. Уч йил -- тарихан қисқа муддат. Лекин шу вақт мобайнида Ўзбекистонда улкан ўзгаришлар амалга оширилди. Бугун уларни бир қарра сарҳисоб қилиш, таҳлил этиш жонз кўринади.

лат бошқаруви тизими ислоҳ қилина бошлади. Жойларда ҳокимлик институтлари жорий этилди. Баъзи республикалардагидек талатўнда бошқарув тизими қўлдан чиқариб юборилмади. Бу эса сиёсий ислохотни оқошталлик билан, одамларни сен коммуни-

Эндиги вазифа мустақиллик асорати остида тарихидан узилган, динидан мосуво этилган, миллий кадрларидан ироқ тушган халққа унинг ўзлигини, қандай буюк зотларнинг вориси эканини аниқлаш, қалбида ғурур ва ифтихор туйғуларини ўйотиш, қисқаси, тушкун руҳини кўтариш, ўз қудратига ишонч бахш этишдан иборат эди.

Ана шу мақсадда миллий кадрларимизни ҳаётга қайтаришга алоҳида аҳамият берилди. Шўро мафқураси камситиб, тарихий ҳақиқатга эид равишда босқинчи атаб келган, аслида эса буюк марказлашган давлат барпо этиб, унда адолат тамойилларини ҳамма нарсадан устун қўйган соҳибқирон Амир Темурнинг муборак сиймоси қайта тикланди -- пойтахтимиз марказида унинг салобатли хайкали қад кўтарди. Шунингдек, буюк исломий олимлар -- Имом Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд, Ат-Термизий ва бошқаларнинг тўйлари, уларга бағишланган халқаро анжуманлар ўтказилди.

Мустақиллик халқимизнинг азалий орузи эди. Бу ширин умид, ёруғ гоё хох пинҳон, хох ошқор бўлсин, юрагимизда яшаб келарди. Бу кураш йўлида Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Бехбудий, Усмон Носир каби ўнлаб беназир истеъод соҳиблари қурбон бўлди. Вақтлар бўлдики, уларнинг ўлмас асарларини ўқиш у ёқда турсин, номларини тилга олмоқ ҳам гуноҳи азим саналди. Фақат истиқлол боис уларнинг ёрқин хотираси халқ қалбидан абадий жой олди. Ана шу зоти муқаррамларга авлодларнинг эҳтиром рамизи сифатида буюк инсон ва салохиятли адиб Абдулла Қодирийга биринчи бўлиб Ватанимизнинг энг олий нишони -- «Мустақиллик» ордени му-

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги эълон қилинган ўша кезларда шароит ҳақиқатан ҳам оғир эди. Улкан салтанат парчаланиб кетган, одамларни эртага нима бўлади, деган савол кийнади. Бунинг устига Фарғона, Ўш ва Паркент фожияларининг жароҳати битмаган, пахта ажасоқимлиги иктисодиётимизда оғир асорат қолдирган, халқ ҳўжалиги бир томонлама ривожлангани туфайли аҳоли эҳтиёжи учун энг зарур моллар, хусусан, галла ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг 70 фоизи четдан келтирилди -- бу каби муаммоларни санаб адоғига этиш кийин эди!

Вазиятнинг яна бир мураккаб жиҳати шунда эдики, Ўзбекистон гарчи СССР таркибидеги суверен давлат ҳисобланиб келган бўлса-да, бу мақом номигагина бўлиб, бизда давлатчиликнинг асрий аъёнлари унутилган эди.

Ислом Каримов ана шундай -- собиқ СССР ҳудудида бошбошдоқлик ҳўкм сурган, иктисодий бўҳрон авжга чиққан қалтис бир шароитда Республика Президентини этиб сайланди.

Унинг зиммасида одамлар қалбида эртанги кунга ишонч руҳини ўйотиш, мустақил давлатимиз қандай бўлиши, у тарқиётнинг қайси йўлидан кетиши борасидаги истиқбол режаларини аниқ белгилаш, бошқача айтганда, йўл танлашдек тарихий вазифа турарди.

Президент, аввало, барчамизнинг олдимиқда Ўзбекистон суверен, демократик, ҳуқуқий давлат бўлади, деган

аниқ мақсадни қатъий қўйди. Шу маънода бирин-кетин давлатимиз рамълари -- байроқ, герб, мадҳиямиз қабул қилинди. Дав-

тсан, сен демократсан қабилида оқу қорага ажратмасдан амалга ошириш имконини берди.

ПРЕЗИДЕНТ АРЧАСИ

Мустақил ватанамиз келажиги -- болаларга гамхўрлик қилиш, уларнинг ҳар жиҳатдан баркамол инсонлар бўлиб етишиши учун шароит яратиб бериш давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналишларидан биридир.

29 декабрь кўни Тошкентдаги муҳташам «Туркистон» саройига пойтахтимиз болалар уйлари тарбияланувчилари, қаровисиз, эҳтиёманда, ота-онасиз болалар тақлиф этилди. Бу ерда хайрли аъёнага айланган маросим -- «Президент арчаси» ўтказилди. Саройда киниктойларнинг шодон кулгуси, қувноқ қўшиқ ва шеърлари жаранглади.

Республика Президентининг Давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев болаларга юртбошимиз Ислом Каримов номидан қимматбахш совға-саломлар топширди. Совға билан бирга Президентнинг дил сўзлари битилган табриқномалар ҳам тақдим этилди. Уларда азиз фарзандларимизга янги йилда бахт-саодат, ўқишларида янги-янги ютуқлар тиланган.

Ўзбекистон халқ артисти Ориф ҳўжи Алимхўсмонов болаларни яқинлашиб келатган байрам билан қутлаб, уларга кўрсатилаётган эъзоз ва гамхўрлик учун миннатдорлик билдирди.

Шуниси диққатга сазоворки, бундай тадбирлар янги йил арафасида мамлакатимизнинг ҳамма вилоятларида ўтказилаётган. Минглаб болаларга Президентнинг янги йил совғалари топширилмоқда, уларнинг кўнгли олинмоқда. Зеро, меҳр қўлган бемехр бўлмас, дейдилар «Президент арчаси» ана шу жиҳати билан эътиборга молик, ибрат бўлгудеки.

Тадбирда Тошкент шаҳар ҳокими К. Тулаганов иштирок этди.

(Ў.А.).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Республика Олий Кенгаши XVI сессияси қарорига биноан 1994 йил 25 декабрь кўни биринчи қақриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов бўлди. Сайловни ташкил этиш ва ўтказиш учун 250 округ ва 7202 участка сайлов комиссияси тузилди.

Сайлов ҳақидаги Қонуннинг 20-моддасига мувофиқ сиёсий партиялар ва ҳокимият вакилик органлари Олий Мажлис депутатлигига 634 номзод кўрсатди. Марказий, сайлов комиссияси бу номзодларни рўйхатга олди. Жумладан, Халқ демократик партиясидан 243 номзод, «Ватан тараққиёти» партиясидан 141 номзод, ҳокимият вакилик органларидан 250 номзод кўрсатилди. 139 сайлов округида учтадан, 106 сайлов округида иккитадан, бешта сайлов округида биттадан номзод овозга қўйилди.

11 миллион 250 минг 461 киши сайловчилар рўйхатига киритилди. 10 миллион 528 минг 651 киши ёки сайловчиларнинг

93,6 фоизи овоз беришда иштирок этди. Овоз беришда қатнашган сайловчилар Тошкент шаҳрида -- 86,2 фоизи; Андижон вилоятида -- 96 фоизи; Бухоро вилоятида -- 94,6 фоизи; Жиззах вилоятида -- 95,2 фоизи; Навоий вилоятида -- 86,9 фоизи; Наманган вилоятида -- 97,2 фоизи; Самарқанд вилоятида -- 93,8 фоизи; Сирдарё вилоятида -- 95 фоизи; Сурхондарё вилоятида -- 94,4 фоизи; Тошкент вилоятида -- 89,5 фоизи; Фарғона вилоятида -- 94,9 фоизи; Хоразм вилоятида -- 96,9 фоизи; Қашқадарё вилоятида -- 96,9 фоизи; Қорақўлпоғистон Республикасида -- 96 фоизи ташкил этди.

205 киши Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига депутат этиб сайланди. Учтадан номзод биронтаси ҳам сайланмаган 39 сайлов округида сайлов ҳақидаги Қонуннинг 43-моддасига мувофиқ, қайтадан овоз бериш, иккитадан номзод қатнашиб, биронтаси ҳам сайловчиларнинг овозини кўп олмаганига асосан округда эса, қайта сайлов ўтказилмади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ҳамма жойда уюшқоқлик билан, сайлов ҳақидаги Қонун талабаларига мувофиқ тарзда, фуқароларнинг юксак фаоллигида ўтди. Сайлов кўни сайлов участкаларида овоз бериш ва овозларни ҳисоблаш пайтида 30 га яқин мамлакат, халқаро ташкилот ва ҳаракатлардан 68 кузатувчи ҳамда «Рейтер» ва «Интерфакс» агентликлари, «Би-Би-Си» радиокорпорацияси, «Останкино» телекомпанияси, «Либерсьон» ва «Нойес шорхер цайтунг» газеталари сингари хорижий оммавий ахборот воситаларининг 10 нафар вакили ҳозир бўлди. Уларнинг барчаси сайлов жараёни юксак даражада ташкил қилинганлини қайд этиб, сайлов қонун талабларига мувофиқ равишда ўтганини тасдиқлашди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлигига рўйхатга олинганлар ҳақидаги сайловнинг ақувловчи натижалари ҳақидаги маълумотлар яқин кунларда эълон қилинади.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ВИЛОЯТ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши XVI сессияси қарорига мувофиқ 1994 йил 25 декабрь кўни биринчи қақриқ Халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгашига сайлов бўлди. Сайловни ташкил этиш ва ўтказиш учун 54 та округ ва 758 та участка сайлов комиссияси тузилди.

Сайлов ҳақидаги Қонуннинг 20-моддасига мувофиқ сиёсий партиялар ва халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашлари томонидан вилоят Кенгаши депутатлигига 116 номзод кўрсатилди. Вилоят сайлов комиссияси ана шу номзодларни рўйхатга олди. Жумладан, Халқ Демократик партиясига Тошкент вилоят Кенгашидан 54 номзод, «Ватан тараққиёти» партиясидан 8 номзод, Халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашларидан 54 номзод кўрсатилди. 7 та сайлов округида 3 тадан, 43 та сайлов округида иккитадан, 4 та сайлов округида биттадан номзод овозга қўйилди.

1 миллион 150 минг 303 сайловчи рўйхатга киритил-

ди. 1032392 сайловчи ёки сайловчиларнинг 89,7 фоизи овоз беришда иштирок этди.

Овоз беришда қатнашган сайловчилар Ангрен шаҳрида 80,7 фоизи, Бекобод шаҳрида 79,0 фоизи, Олмалиқ шаҳрида 71,6 фоизи, Оҳангарон шаҳрида 80,1 фоизи, Чирчиқ шаҳрида 67,4 фоизи, Янгийўл шаҳрида 85,4 фоизи, Янгибод шаҳрида 81,2 фоизи, Оққўрган туманида 92,5 фоизи, Оҳангарон туманида 96,4 фоизи, Бекобод туманида 95,9 фоизи, Бўка туманида 95,1 фоизи, Бўстонлик туманида 92,5 фоизи, Зангиота туманида 96,4 фоизи, Пискент туманида 93,2 фоизи, Паркент туманида 98,3 фоизи, Тошкент туманида 97,9 фоизи, Уртачирчиқ туманида 92,1 фоизи, Чиноз туманида 91,8 фоизи, Куйичирчиқ туманида 93,1 фоизи, Қибрай туманида 95,9 фоизи, Юқоричирчиқ туманида 96,4 фоизи, Янгийўл туманида 92,7 фоизи ташкил этди.

44 киши вилоят кенгашига депутат этиб сайланди. Учтадан номзоднинг биронтаси ҳам сайланмаган 3 та сай-

лов округида сайлов ҳақидаги Қонуннинг 43-моддасига мувофиқ қайтадан овоз бериш, иккитадан номзод қатнашиб, биронтаси ҳам сайловчиларнинг овозини кўп ололмаган 7 та округда эса қайта сайлов ўтказилди.

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашига сайлов ҳамма жойда уюшқоқлик ва ҳамжиҳатлик билан, сайлов ҳақидаги Қонун талабларига мувофиқ тарзда, фуқароларнинг ақиллиги ва фаоллигида ўтди. Сайлов кўни сайлов участкаларида овоз бериш ва овозларни ҳисоблаш пайтида бир неча хорижий мамлакат, халқаро ташкилот ва ҳаракатлардан кузатувчилар ҳамда оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳозир бўлишди. Улар вилоятда сайлов ҳар жиҳатдан пухта ва юксак савияда ташкил қилинганлигини, қонун талабларига мувофиқ равишда ўтганини алоҳида таъкидлашди.

Вилоят Кенгаши депутатлигига рўйхатга олинганлар ва сайловнинг ақувловчи натижалари ҳақидаги маълумотлар яқин кунларда эълон қилинади.

Марҳабо.

Янги йил!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФУҚАРОЛАРИГА ПАСПОРТЛАР, ХОРИЖИЙ ШАХСЛАРГА, ФУҚАРОЛИГИ БЎЛМАГАН ШАХСЛАРГА ЯШАШ ГУВОҲНОМАЛАРИ ВА ФУҚАРОЛИГИ БЎЛМАГАН ШАХС ГУВОҲНОМАЛАРИ БЕРИШ ҲАМДА АЛМАШТИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисида низом»ни амалга киритиш ҳақида»ги Фармони ижарага бажариш ҳамда Ўзбекистон Республикаси фуқароларига паспортлар, хорижий шахсларга, фуқаролиги бўлмаган шахсларга яшаш гувоҳномалари ва фуқаролиги бўлмаган шахс гувоҳномалари бериш ва алмаштиришни ташкил этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг буюртма-номаларига биноан:

1994 йил охиригача -- аҳолига паспорт бериш, Ўзбекистон Республикасига келар-кетишлари ҳисобга олиш масалалари бўйича махсус ахборот тармоғи ташкил этиш учун зарур бўлган компьютер техникаси сотиб олиш учун;

1995 йилда -- паспорт босиб чиқариш қурilmаларини, уларнинг қўшимча узеллари

ва эҳтиёт қисмларини сотиб олиш, ташиб келтириш, аҳолига паспорт бериш масалалари бўйича махсус ахборот тармоғи ташкил этиш ва алоқа каналларини ижарага олишни, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги органлари паспорт бўлиналари шахсий таркибига қўшилмаган 260 нафар ходимни маблағ билан таъминлаш учун;

1994 йил охиригача -- Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ҳузуридаги давлат ишлаб чиқариш бирлаш-

масига хорижий шахсларга ҳамда фуқаролиги бўлмаган шахсларга уларнинг Ўзбекистон Республикасида яшаш учун гувоҳнома бланкларини тайёрлаш учун зарур валюта ва пул маблағлари ажратсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг аҳолига паспорт бериш, Ўзбекистон Республикасига келиш-кетишларни ҳи-

(Давоми 2-бетда).

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ
ҲОКИМИНИНГ
ҚАРОРИ

1 ЧАҚИРИҚ ХАЛҚ
ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ
ВИЛОЯТИ КЕНГАШИНИНГ
1 СЕССИЯСИНИ
ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

1 чакриқ халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгашининг 1 сессияси 1995 йил 7 январь кўни соат 10.00 да чакрилсин.

Сессия кун тартибига ташкилий масала киритилсин. Сессия вилоят ҳокимлигининг катта мажлислар залида ўтказилди.

Тошкент вилояти
ҳокими
М. ИКРОМОВ.
1994 йил 30 декабрь.

Ислон КАРИМОВ:

ШУ АЗИЗ ВАТАН — БАРЧАМИЗНИКИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

носиб қўрилди. Кўчаларга, боғ ва хиёбонарга мустабид тузум қурбонларининг номлари берилиб-абдийлаштирилди.

Айниқса ҳассос шоир, буюк саркарда Мирзо Бобур сиймоси ҳақоратлардан фориғ этилган, буюк давлат арбоби, аллома Мирзо Улугбек таваллуд санаси диёримиздагина эмас, Истанбул, Париж, Карочи каби дунёнинг йирек шаҳарларида ҳам муносиб нишонлангани юртимиз обрўини, савоатли заминимиз доғруғини узок-узокларга таратди. Ҳазрат Навоий таъбирлари билан айтганда, биз ўзимизни топа бошладик.

Авал иқтисод, кейин сиёсат деган гап бор. Чунки иқтисодий тараққиётни йўлга қўймай туриб, сиёсат ҳақида гапириш ортқича. Мана шу мақсадда мамлакатда иқтисодий ислохот амалга оширилди.

Шу ўринда, аввало, иқтисодий ислохот қилишдан мақсад нима эканини аниқлаб олиш лозим, деган эди Президент. Ўзингиз ўйлаб кўринг, қаёри табиий бойликларга макон бўлган замин, ҳар қарчи олинган тенг тупроқ, улкан илмий салоҳият, меҳнатсеварликда дунёда тенгги йўқ халқ бўлса-ю, у чор-ночор ҳаёт кечирса, у мантиқчи тўғри келадими? Демократик мамлакатда бошланган иқтисодий ислохот ана шу масалани ҳал эттириш, ҳар бир фуқарога муносиб ҳаёт кечириш учун шароит яратиш бериши, қисқаси, халқ манфаатини кўзда тутиши.

Мен бая йўл танлаш -- тарихий вазифа деган иборани беҳиз айтмадим. Тасаввур қилинг: халқ бир одамга юксак ишонч билдириб, уни шу улғу мамлакатга Президент этиб сайлади. Демакки, унга тақдирини ишонч топширди. Халқ номидан иш юритиш ваколатини берди. Дунёда бундан ҳам ортқ мазсулият борми? Шундай экан, халқни келажак сари бошлашда, ҳақиқат тараққиётнинг устивор йўналишларини белгилашда адашш мумкинми?

Ислон Каримов ана шу ҳақиқатни назарда тутиб, иқтисодий диетни қайтадан ташкил этиш, Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигига эришиш мақсадида халқимизнинг ҳаёт тарзи, тарихий ва миллий ўзига хослигини инобатга олиб, Ўзбекистоннинг ўзига хос ва ўзига мос тараққиёт йўлини белгилади. Унинг муқим беш тамойилни ишлаб чиқди. Уларнинг ҳаётга қандай таъдид этилаётганидан, дастлабки натижаларидан барчамиз хабардоримиз -- кундалик ҳаётда сезиб, ҳис этиб туришимиз.

Бу тамойилларга амал қилган ҳолда Ўзбекистонда қандай вазифалар ҳал этилмоқда?

Аввало, бозор иқтисодиётининг асосий шарт -- давлат мулкни хусусийлаштириш амалга оширилмоқда, халқ ҳўжалигига ишлаб чиқарувчиларга тўла эркинлик берилаётди, улар ўрта-сида соғлом рақобат шуғулда келмоқда. Жаҳон таърибаси шуни кўрсатадики, бизнинг меҳнат самарадорлигини ошириш, истеъмол бозорининг тўкин-сочинлигига эришиш мумкин эмас.

Иккинчидан, мамлакат иқтисодиётига чет эл сармоясини кенгроқ жалб этиш, қўшма корхона, концерн ва корпорациялар ташкил қилиш орқали мавжуд ишлаб чиқариш ишюотларини замонавий, жаҳон бозорига рақобатбардор маҳсулот тайёрлаш имконини берадиган илғор технология билан қайта жиҳозлаётди, янги корхоналар қуриляпти. Ана шу йўл билангина республиканинг четга хомаше эмас, балки тайёр маҳсулот чиқариши-

га эришмоқ мумкин.

Муқими халқ ҳўжалигининг ҳал қилувчи йўналишлари бўйича бошқа давлатларга қарамликдан қутулиш чора-тадбирлари қўрилмоқда. Чунки республиканинг галла, нефть, қўпалаб озиқ-овқат маҳсулотлари билан ўзини ўзи таъминлашига эришмай туриб иқтисодий мустақиллик ҳақида гапириб бўлмайди.

Айниқса, шу йил муомалага чиқарилган миллий валютага -- сўмнинг харид қувватини мустақамлаш, нуфузини ошириш, ҳеч бўлмаसा, мамлакат ичкарисында обрўли валюталар билан эркин алмашувиға эришиш муқим аҳамият касб этди. Чунки пўл -- мамлакат иқтисодий салоҳиятининг асосий мезонидир, яъни миллий қўл бакуват бўлсагина давлат қудрати бўлади.

Шуни таъкидлаш керакки, бизда ана шу режаларни амалга ошириш, иқтисодиётнинг бозор муносабатларига ўтказишнинг барча ҳўқуқий асослари яратилди. Амалий ишлар аллақанда бошланган. Уларнинг дастлабки натижалари кўзга ташланиб қолди.

Республикада бу йил қарийб 4 миллион тонна пахта етиштирилди. Ўзбекистон тарихида илк бор салкам 2 миллион тонна галла ҳосили олинди. Ҳозир дехқонларимиз олдида 2-3 йил мобайнида галла мустақиллигига эришиш вазифаси турибди. Бу нафақат иқтисодий, балки сиёсий масала ҳамдир. Пахта майдонларини қисқартириш, уларнинг бир қисмини дон, картошка, сабзавот ва мева етиштириш учун ажратилгани ҳам яхши самара бермоқда.

1990-йилларда қарийб 4 миллион тонна нефть пахта эвазига четдан келтирилди эди. Бу қўрсаткич йилдан йилга камайиб бораётди. Келгуси йили бор-йўғи 750 минг тонна нефть сотиб олиш мўлжалланмоқда.

Уй-жой фонди, савдо, хизмат кўрсатиш шохобчаларини хусусийлаштириш ниҳосинга етди. Энди навбат катта саноат корхоналарига келди. Улар очик турдаги хисдорлик ҳамиятларига айланмоқда. Қимматбаҳо қоғозлар бозори фаоллашди. Кўрсаткичи бўлади. Шу йилнинг ўзида 50 минг давлат корхонаси мулк шаклини ўзгартирди. Республикада 13 минг дехқон ҳўжалиги ташкил топди. Ҳозир мамлакатимизда етиштирилаётган гўштнинг 70, сутнинг 77 фоизи ана шу ҳўжалиқлар ҳиссасига тўғри келмоқда.

Хўш, хусусийлаштиришга нега бунчалик аҳамият берилаётди? Билаемизки, шўро замонида мулк бир вақтинг ўзида ҳамма-ники, аслини олганда эса ҳеч кимники эмас эди. Энди у ҳақиқий эгасини топмоқда. Бўзиз на тежамкорликка, на самардорликка, на қилинган меҳнатдан манфаатдорликка эришиб бўлади. Чунки ҳақиқий мулк эгаси бир сўйни беҳуда сарфламайди, биронта гиштинг ерда бекор ётишига йўл қўймайди.

Колгусидаги вазифалар эса бунданга улкан. Иқтисодий ислохот қишлоқ ҳўжалигига секин кечаётганини сир эмас. Давлат ва жомаот ҳўжалиқларининг номи, мулк шакли ўзгаргани билан баъзи жойларда меҳнатга муносабат ҳамон эскича қолмоқда. Бу соҳадаги бошқарув тизими деярли қисқармади. Янги ташкил этилган дехқон (фермер) ҳўжалиқлари ҳақиқий маънода эркинлик эришса олмапти. Бунинг сабаби -- биздаги энг нозик муаммо -- ерни шахсий мулк қилиб бериш масаласи ҳал этилмаганида эди. Чунки дехқон ер ўзиники эканини ҳис этмагунча унга тўла меҳр қўя олмайдди. Шуни ҳисобга олиб яқинда ерни

узок муддатга, ворисларига меҳнат қолдириш ҳўқуқини берган ҳолда фуқароларга қимосди савдоси орқали сотиш хусусидаги Фармон эълон қилинди.

Бундан ташқари, эски тузумдан қолган боқимандалик кайфиятидан одамларни халос этиш, ерда ишловчиларни қамайтириб, саноат, хизмат кўрсатиш соҳаларига ўтказиш, том маънодаги ишчи кучи, меҳнат бозорини шакллантириш ҳам бу жаҳада хали кўп иш қилинишини тақозо этади.

Президентимиз қайта-қайта таъкидлаганидек, ислохотдан мақсад -- тез орада иқтисодий мустақилликка эришиш, аҳоли турмуш даражасини яхшилаш, Ўзбекистоннинг юксак тараққиётган давлатлар қаторидан ўрин олишига эришмоқдир. Ҳар биримиз ана шу эзгу ниятни дилга туғиб яшамогимиз, ишламоғимиз шарт.

Мамлакатимизда аҳолини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш, унинг моддий таъминоти масаласига жиҳдий аҳамият таъдид келинаётди. Чунки биз табиатан болажон халқимиз. Республика аҳолисининг деярли ярмини болалар ташкил этади. Умуман олганда, бизда ҳар бир ишловчининг қарамоғида ўртача 5-6 нафар жон бор.

Бир мажлисда Ислон Каримов шундай деган эди: ўзингиз ўйланг: бир йилгга қўли қурқ келса, қоракўз болаларига нон тополмас, қартайиб қолган ота-онасининг юзига қаролмас, бундан ортқ дахшат бўладими? Бундай вазият турли ижтимоий портлашларга олиб келмайдими? Қолаверса, давлатнинг биринчи вазифаси ўз фуқаролари тинчлигини ҳимоя қилиш, таъминоти жой-жойига қўйишдан иборат эмасми?

Шу боис, иттифоқ парчаланиб, рўзгоримиз бўлак бўлган пайтдан бошлаб республикада одамларга томорқа ажратиб берилди. Аҳолини энг зарур озиқ-овқат ва саноат моллари билан меъриллаб бўлса-да, улзуксий таъминлаш чоралари қўрилди. Мамлакатда аҳолининг эктимаждан қисми -- нафақахўр, ногирон, боқувчисиз фуқароларни, айниқса, болаларни ижтимоий муҳофаза қилишининг янги тизими яратилди. Ҳеч ким давлат гамҳўрлигидан четда қолмади. Шунинг учун энг оғир пайтларда ҳам ҳеч ким, айрим мамлакатлардаги каби, ахлат қутқаргани титишига бориб етмади.

Худода шўкр, ҳозир вазият анча ўнганда. Ҳозирги кунда пахта таъмининг хариддорлигиди, жаҳон бозорига бу қимматбаҳо хомашега талаб ортиб бораётгани ҳам маълум. Қолаверса, полиметалл, уран, минераллар, қоракўл, пилла каби бойликларимиз кўп.

Бизда ҳам, баъзи собиқ иттифоқ республикалариди каби, ана шу маблаглар эвазига қорихидан вагон-вагон товарлар сотиб олиб, дўконларни тўлдириб ташлаш мумкин эмасми? Мумкин. Нега шундай қилинмаяпти?

Бунинг сабаби шундаки, фақат бугуннинг рохатини ўйлаб, юрт табиий бойликларини совури қилиш, андиша билан айтганда, келгуси авваллар ризиқини қийиш бўлади. Чунки бу бойликларда уларнинг ҳам ҳақи бор. Қолаверса, ҳар қандай бойликнинг ҳақ охири бўлади. Ётиб еганга тоғ ҳам чидамас, деб бежиз айтилмаган.

Бизда ана шу маблаглар мавжуд корхоналарини замонавий техника билан қайта жиҳозлашга, ерларнинг мелiorативис ҳолатини яхшилашга, Мингбулок, Қўқдумалоқ каби нефть қонларини ўзлаштиришга, Асака, Ду-

стик, Бўхоро шаҳарларидаги улкан саноат ишюотларини бунёд этишга сарфланмоқда. Бошқача айтганда, иқтисодиётимиз пойдевори мустақамланаятир, ҳалқимиз Ўзбекистоннинг буюк келажига йўлида яшайпти, меҳнат қилапти.

СССРдек улкан империянинг парчаланиб кетиши -- асримизнинг энг муқим сиёсий воқеаларидан бири, десак муболага бўлмас. У жаҳон харитасига жиҳдий ўзгаришлар киритди. Европа ва Осиёда бир қанча мустақил давлатлар вужудга келди. Табиийки, уларнинг ҳар бири халқро майдонда ўз нуфузига эга бўлиш, дўстлар орттириш ҳақидаги амал қилиш. Зеро, ҳеч бир давлат яқна-ўлғиз, ташқи оламдан узилган ҳолда яшай олмайдди.

Халқро майдонда обрў-эътибор қозонининг ўзи бўлмайди. Бу йўлдаги биринчи қадам -- янги пайдо бўлган давлатни дунё ҳамжамиятидаги бошқа давлатлар эътироф этишидир. Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигига қандай Декларация эълон қилинган, бизни биринчи бўлиб азалии қардошимиз -- Туркия Республикаси тан олди. Ҳозир бизни тан олган давлатлар сон 130 дан ортқ кетди. Уларнинг аксарияти билан дипломатик алоқар яратилди.

Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, Европа Халқорлик ва Хавфсизлик Кенгашига, Жаҳон банки ва Халқаро валюта жағмармасига -- деярли барча халқаро ташкилотларга тенг ҳўқуқли аъзо бўлиб кирди. Улар ташкил этаётган халқаро симпозиум, семинар ва анжуманларда фаол иштирок этамоқда. Мустақил Ўзбекистон овозини унинг биринчи Президенти сиймосида бутун дунё эшитиб турибди. Ҳиндистон, Корея Республикаси, Хитой, Франция, Германия, АКШ, Голландия, Туркия, Малайзия каби ўйлаб мамлакатлар билан ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорлик йўлга қўйилди. Чет эллик ишбилармонлар билан ҳамкорликда ташкил этилган юзлаб қўшма корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Ҳамдўстлик мамлакатлари билан эса анъанавий ҳамкорлик ришталарини сақлаб қолишга ҳаракат қилинмоқда. Айниқса, ён қўшнилариимиз -- Қозғистон ва Қирғизистон билан ягона иқтисодий макон барпо этилгани хайри иш бўлди. Ўртадаги бир қанча сунъий тўсиқлар олиб ташланди.

Тожикистон халқи биродар-қўнлиқ руши тўрайли оғир кунлар бошдан кечирмоқда. Ўзбекистон ўз қардошларига мунтазам равишда инсонпарварлик ёрдами кўрсатиб келмоқда. Ислон Каримов бу билан қанчаласдан БМТ Бош қотиби Бутрос Голлийга йўллаган мактубларида БМТ Бош ассамблеясининг 48-сессиясида сўзлаган нутқида жаҳон ҳамжамияти эътиборини бу қалтис жомарга қаратди. Европада Ҳамкорлик ва Хавфсизлик Кенгашининг яқинда Будапештда бўлиб ўтган мажлисида Тожикистонга ҳам собиқ Югославия республикалари билан бир даражада инсонпарварлик ёрдами ажратилиши лозим, деган тақлифни илгари сурди.

Мамлакатимизда деярли ҳар кунгидан эллик меҳмонлар келадди. Уларнинг кўпчилиги -- давлат арбоблари, жомаот ташкилотлари раҳбарлари, йирек сармандорлар, ишбилармонлар, банк ходимлари. Шунда бу одамлар республикаимизнинг нима си мафтун этади, бизга бу қадар ёндашиб келишидан, ҳамкорлик тақлиф этишидан мундари нима экан, деган савол ҳаёлимиздан ўтади. Чунки чет эл-

лик сармоя эгалари анойи эмас. Бозор иқтисодиётининг паст-бадандини қўравериб пишиб кетган. Шунда уларни қорлаётган нарсар юртимиздаги сиёсий барқарорлик, ижтимоий осойишталик, чет эл сармоясини ҳимоя қилишининг қаролатилгани, бу борада ҳўқуқий асос яратилгани бўлса керак деган хулосага келаман. Қолаверса, халқимизнинг кўнгли очилгиди, меҳмондўстлиги, меҳнатдан қочмаслиги ҳам хорижий ишбилармонларни бефарқ қолдирмайди.

Шуни таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон жаҳон миқёсида умумлаштироф этган барча қондаларни, қадриятларни тан олиб, уларга қатий амал қилиш зарур. Хусусан, ҳеч кимнинг ички ишига аралашмайди, ҳеч бир давлатга на худудий, на моддий даъвоси йўқ. Айни пайтда ўзига -- Ўзбекистонга ҳам айнан шундай муносабатда бўлишларини истайдди. Тенг ҳўқуқли, ўзаро манфаатли ҳамкорлик учун қалбимиз ҳам, эшигимиз ҳам очилгиди бутун жаҳон қўриб турибди... Айниқса, энг оғир вазиятларда ҳам Ўзбекистон, унинг тими соли -- Президент бировдан бир мири сўрамагани, ҳеч қаренга қўл қўзиб бормагани, фақат ўз меҳнатимиз билан кун кечирганимиз, гурӯримизни буюмаганимиз башар эътиборидан четга қолгани йўқ.

Хуллас, Ўзбекистон мустақил давлат сифатида жаҳон майдонига чиқганига ўй йилдан ошган бўлса, барча халқаро мажбуриятларини сўзсиз адо этиб келаяпти. Ҳеч бир соҳада бировдан қарздор эмас. Юзини ерга қаратадиган, мусофаро байроғига доғ туширадиган бирор ҳаракатга йўл қўймади. Чунки унинг бирон бир пинҳона нияти, бировга ёмонлиги йўқ. Албатта, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни ҳам, нуфузи ҳам шунга яраша бўлади. Ва биз, шу юрт қарандарин, бундан ҳақли равишда фарҳланамиз.

Беовен саҳрода кетаётган одам -- мўлт этган чироқ излайди. Баҳри муҳит ар сузиб бораётган кемалар -- маёқча интилади. Таъбир жоиз бўлса, мафқуранинг инсон ҳаётидаги аҳамиятини ана шу ёритқичларга қиёслаш мумкин.

Агар инсоннинг аниқ мақсади, эзгу омили бўлса -- ҳаёт унинг учун зерикари маъшулотга айланади. Ҳар бир инсон нима учун яшайпти, меҳнати, қўйиб ёнмишдан мундари нима эканини теран ҳис этсагина ҳаракатида собитлик, умрида маъно зохир бўлади. Таъбир жоиз бўлса, миллий мафқура -- ана шу мақсад ва омонларнинг бир нуктада бириштиришидир. Юртбошимиз таъкидлаганидек, у барчага тушунарли, жоизбаси билан халқни бир улуг мақсад йўлида жиқлаштирадиган, нон каби содда, иймон янглик покиза бўлса, иймон қароғайларимиздаги, Шарқ фалсафасидаги, бошқа ақидалардаги энг яхши ахлоқий-фалсафий мезонга мос нимаики бўлса, ҳаммасини ўзида муқассам этмоғи лозим. Унинг замирида эса ана шу овоз Ватанимиз, заҳматқач халқимиз манфаати ётади. Унинг бағли келажига йўлида меҳнат қилиш, керак бўлса ҳимосига жонни тиқни уни деб яшаш -- бизнинг йўли оломимиз, ҳаёт йўлимининг ёритувчи мақдари. Ана шу эътиқодга содиқ бўлиш учун, биз кимларнинг ворисларимиз, теран илдизларимиз қайси покиза бўлоқлардан баҳра оламди, қаерда турибмиз, таллаган йўлимиз қай еруг манзилларга олиб боради -- бунг ҳар биримиз теран ҳис этишимиз керак.

Шу ўринда бир нарсани аниқлик киритиш эҳтиёжи сезилади. Баъзилар миллий мафқура ни шакллантириш, яратиш деганда уни бир вақтлар ўқиганимиз -- коммунизм қурувчиларининг ахлоқ кодексидаги ўқаш китобча шаклида тасаввур қилаётгандек туолади. Ҳолбуки, халқ ҳеч қанча мафқурасиз яшамаган, у азалдан ана юртининг сев, бировга ёмонлик қилма, халол ва пок бўл, деган шаклларда ўлмас руҳ каби тафаккуримиз маъво-сида учиб юради. Гап фақат уни йиллар нагидан тозариштириш, омонларимизни яна бир бор аниқ белгилаб олиш ва уларни халқимиз онгига зуҳур этиш услтида кетаяпти. Қисқа айтганда бўлсак, миллий мафқура дегани, бу -- адиблар, олимлар, санъат аҳлининг сая-ҳаракати билан одамлар руҳида намоён бўладиган ўзгаришидир. Масалан, америкаликлар, туркияликлар гап ватани тақдир, манфаатига бориб тақалганда ўзаро гина-қудратларни, партия ва гурӯҳларни қурашларни -- ҳаммасини унутадди, бизнингча айтганда, бир зумда бир тану бир жон бўлади. Ана шу миллий мафқуранинг қудрати, халқ, ватан тақдирини даъвои бўлишидир. Иншоолақ, бизда ҳам шундай бўлади. Унинг дастлабки қуртакларини одамларнинг дунёқарашидидаги ўзгаришлардан қўриб, ҳис этиб туришимиз. Зотан, ватан, халқ манфаати ҳамма нарсдан устундир...

Адолатли, ҳар бир одам ҳур ва овоз яшайдиган жамяят -- инсониятнинг азалии орузи. Ҳуқуқ ҳам мустақил, демократик, бизнинг давлат, соҳибқирон Амир Темуз бобомизнинг «адолат кунда эмас, кун -- адолатда» деган шiori рўебга чиқадиган жамяят қуришни ният қилганимиз. Бу йўлда қўйилган дастлабки қадам шу бўлдики, жамятимиз, давлатимизнинг ҳўқуқий пойдевори ҳам, нуфузи ҳам шунга яраша бўлади. Ва биз, шу юрт қарандарин, бундан ҳақли равишда фарҳланамиз.

Беовен саҳрода кетаётган одам -- мўлт этган чироқ излайди. Баҳри муҳит ар сузиб бораётган кемалар -- маёқча интилади. Таъбир жоиз бўлса, мафқуранинг инсон ҳаётидаги аҳамиятини ана шу ёритқичларга қиёслаш мумкин.

Агар инсоннинг аниқ мақсади, эзгу омили бўлса -- ҳаёт унинг учун зерикари маъшулотга айланади. Ҳар бир инсон нима учун яшайпти, меҳнати, қўйиб ёнмишдан мундари нима эканини теран ҳис этсагина ҳаракатида собитлик, умрида маъно зохир бўлади. Таъбир жоиз бўлса, миллий мафқура -- ана шу мақсад ва омонларнинг бир нуктада бириштиришидир. Юртбошимиз таъкидлаганидек, у барчага тушунарли, жоизбаси билан халқни бир улуг мақсад йўлида жиқлаштирадиган, нон каби содда, иймон янглик покиза бўлса, иймон қароғайларимиздаги, Шарқ фалсафасидаги, бошқа ақидалардаги энг яхши ахлоқий-фалсафий мезонга мос нимаики бўлса, ҳаммасини ўзида муқассам этмоғи лозим. Унинг замирида эса ана шу овоз Ватанимиз, заҳматқач халқимиз манфаати ётади. Унинг бағли келажига йўлида меҳнат қилиш, керак бўлса ҳимосига жонни тиқни уни деб яшаш -- бизнинг йўли оломимиз, ҳаёт йўлимининг ёритувчи мақдари. Ана шу эътиқодга содиқ бўлиш учун, биз кимларнинг ворисларимиз, теран илдизларимиз қайси покиза бўлоқлардан баҳра оламди, қаерда турибмиз, таллаган йўлимиз қай еруг манзилларга олиб боради -- бунг ҳар биримиз теран ҳис этишимиз керак.

Шу ўринда бир нарсани аниқлик киритиш эҳтиёжи сезилади.

Баъзилар миллий мафқура ни шакллантириш, яратиш деганда уни бир вақтлар ўқиганимиз -- коммунизм қурувчиларининг ахлоқ кодексидаги ўқаш китобча шаклида тасаввур қилаётгандек туолади. Ҳолбуки, халқ ҳеч қанча мафқурасиз яшамаган, у азалдан ана юртининг сев, бировга ёмонлик қилма, халол ва пок бўл, деган шаклларда ўлмас руҳ каби тафаккуримиз маъво-сида учиб юради. Гап фақат уни йиллар нагидан тозариштириш, омонларимизни яна бир бор аниқ белгилаб олиш ва уларни халқимиз онгига зуҳур этиш услтида кетаяпти. Қисқа айтганда бўлсак, миллий мафқура дегани, бу -- адиблар, олимлар, санъат аҳлининг сая-ҳаракати билан одамлар руҳида намоён бўладиган ўзгаришидир. Масалан, америкаликлар, туркияликлар гап ватани тақдир, манфаатига бориб тақалганда ўзаро гина-қудратларни, партия ва гурӯҳларни қурашларни -- ҳаммасини унутадди, бизнингча айтганда, бир зумда бир тану бир жон бўлади. Ана шу миллий мафқуранинг қудрати, халқ, ватан тақдирини даъвои бўлишидир. Иншоолақ, бизда ҳам шундай бўлади. Унинг дастлабки қуртакларини одамларнинг дунёқарашидидаги ўзгаришлардан қўриб, ҳис этиб туришимиз. Зотан, ватан, халқ манфаати ҳамма нарсдан устундир...

Адолатли, ҳар бир одам ҳур ва овоз яшайдиган жамяят -- инсониятнинг азалии орузи. Ҳуқуқ ҳам мустақил, демократик, бизнинг давлат, соҳибқирон Амир Темуз бобомизнинг «адолат кунда эмас, кун -- адолатда» деган шiori рўебга чиқадиган жамяят қуришни ният қилганимиз. Бу йўлда қўйилган дастлабки қадам шу бўлдики, жамятимиз, давлатимизнинг ҳўқуқий пойдевори ҳам, нуфузи ҳам шунга яраша бўлади. Ва биз, шу юрт қарандарин, бундан ҳақли равишда фарҳланамиз.

Ассосий қонунимизда жаҳон Конституциячилигининг энг яхши таърибалари намоён бўлди, у нуфузли халқаро ташкилотлар, қилли кирк ёрадиган экспертлар назаридан ўтказилди. Ўзбекистон ҳулуидаги яшайётган ҳар бир фуқаро учун тенг ҳўқуқ ва эркинликлар берилгани, ҳеч кимни на сиёсий, на иқтисодий жиҳатдан қамситишига йўл қўйилмагани -- унинг умумлашариди қадриятларга мослигини ҳам то бизга учна хайрихоқ бўлмаган сиёсатдонлар, мутахассислар ҳам эътироф этди.

Учинчи йилки, ана шу янги Конституцияга амал қилган ҳолда яшайяпти. У юртимиздаги сиёсий барқарорлик, осойишталик, миллатларро товутичини янада мустаҳкамлади, жамяят ҳаётининг том маънодаги дастуриламалага айланди.

Кунгича ана шу Конституцияга асосида янги парламент -- республика Олий Мажлисига, маҳаллий кенгашларга сайлов ўтказилди. Менимча, янги Конституциянинг моҳиятини англамоқ учун бу галги саяловни аввалгилари билан таққослаш қиёфа.

Баъзан кишига малол келадиган жойи шундаки, айрим сиёсатдонлар, мутбоут вакиллари Президент билан сўбатларда гални атайлаб демократия, инсон ҳўқуқлари масалаларига буради.

Ҳўш, демократия ўзи нима дегамий? Ўзбекистонда демократик тамойиллар қарор топмапти? Масалая шу нуктаи назардан ендошилса, бизнингча, тўғри бўлади.

Демократиянинг асосий шарти бу -- мамлакатда халқ ирода-си билан қабул қилинган қонунларга, биринчи галда Конституцияга барчанинг бир хилда

бўйсунуши, яъни қонуннинг барча нарсдан устулигидир. Шу -- ақидага кундалик ҳаётиимизда амал қилинганда, йўқми? Еки инсон ҳўқуқлари масаласини олиб кўрайлик. Инсоннинг энг олий ҳўқуқи, бу -- энг аввало ҳаёт қуриши, яшаш эмасми? Президент фаолиятининг, барча ҳаракатларининг тўб моҳияти юртимиздаги ҳар бир фуқаро учун ана шу ҳўқуқни таъминлашга қаратилмаяптими? Ҳеч қандай ислохот, ҳеч қандай демократия битта гудакнинг бевакт тўқилган қонига арзимаиди дейилгани, бу -- демократияни қамситиш эмас, балки инсонни улуглаш экани наҳоти тушунарли бўлмасми? Бундан ташқари, баъзи собиқ иттифоқ республикаларидидаги фарқи ўларок, дини, тили, этники, миллатидан қатий назар, ҳаммага тенг ҳўқуқ бериб, қафолатлаб қўйилган бўлса!

Ҳар бир мамлакатнинг, халқнинг ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олмаслик, бир қолигга солишга уриниш, демократияни -- бошбошқоқлик, талатўп деб, инсон ҳўқуқларини -- ҳар кимнинг истаган ишини қилвершини деб тушуниш, инсондан бўлмас. Бор ҳақиқатни бутун дунё қўриб, библи турибди.

Одатда бирон янглигининг ўзига йўл очиши қийин кечади. Яшириб нима қиламиз, дастлабки вақтларда Президент танлаган йўлни, ҳатто машҳур беш тамойилни-да тушунмаганлар ҳам, бу борада иккинчилардан ҳам бўлди. Лекин вақт -- энг одил ҳакам деганларидек, одамлар оку қорани ажратиб бўлди. Илгар адашганлар ҳам тўғри йўлга тушиб кетди. Бу ҳақиқатни бутун дунё тан олди. Хусусан, яқинда диёримизга таширф буюрган Беларус Республикаси Президенти А. Лукашенконинг «Биз ўз мамлакатимизда ислохотларни ўтказишда Ўзбекистон таърибасига таянамиз» дегани ана шу эътироф ниҳосини эмасми?

Дунёда талабчанликни -- қаттиққўллик, қатъиятни -- диктаторлик дегувчилар ҳам топилади. Қаерда

